

Bijbelstudie Kerken staan op tegen armoede

Nodig: bijbel(s) en een print van deze uitwerking

Tijd: de teksten en vragen kunnen gebruikt worden tijdens één bijbelstudie, maar zijn ook op te delen in 4 stukken, bijvoorbeeld voor de opening van een vergadering.

Opening

Open de bijeenkomst door een kaars aan te steken en een gebed of gedicht uit te spreken.

Doe een voorstelronde wanneer mensen elkaar nog niet kennen.

In deze bijbelstudie gaan we met elkaar in gesprek rond het thema armoede. We bespreken enkele vragen n.a.v. verschillende bijbelteksten.

Blikopener

Begin met een vraag om wat 'op te warmen':

- **Waar denk je aan als het gaat over kerken die op staan tegen armoede?**
Deel kort wat eerste associaties met elkaar.

Lees onderstaande teksten hardop en bespreek de vragen met elkaar:

Geroepen om vrijgevig te zijn

Kerken zetten zich niet voor niets in om armoede te bestrijden. De Bijbel staat vol met verhalen en verwijzingen naar armoede. Het volk Israël werd al geroepen om met deze dingen duidelijk anders om te gaan dan andere volken, en zorg te dragen voor de armen onder hen. Zo worden hier in het Oude Testament al richtlijnen voor gegeven in Deuteronomium 15. In vers 11 staat treffend: *'Armen zullen er altijd zijn bij u. Daarom druk ik u op het hart om vrijgevig te zijn tegenover iedereen in uw land die in armoede leeft of er slecht aan toe is.'* Toch gaat het in deze tekst ook om meer dan wetten en regels, het gaat om een vrijgevige levenshouding: *'U mag uw hand niet op de zak houden [...].'* (vers 7), *'Geef ruimhartig en zonder spijt'* (vers 10).

- **Waarom wordt het volk Israël hiertoe opgeroepen volgens jou? En wat vind je hiervan?** (Lees bijvoorbeeld Deut: 10:17-19)
- **Hoe moeilijk of makkelijk vind je het zelf om vrijgevig te zijn?**
- **Herken je deze houding rond armoede ook in de kerk?**

Oorzaken van armoede

In de Bijbel komen verschillende oorzaken van armoede aan bod: ziekte, rampen (mislukte oogst), de dood van een partner (denk aan het verhaal van Ruth of van Job waar deze dingen zich opstapelen). Maar ook de oneerlijke verdeling is steeds opnieuw een aandachtspunt in de Bijbel. (Spreuken 13:23: *'Het pas ontgonnen land schenkt arme mensen overvloed, onrecht rukt het van hen weg'*). De profeten spreken hier het volk Israël vaak op aan. De profeet Micha heeft het vaak over recht en onrecht. Hij gaat fel in tegen leiders die hun macht misbruiken en gericht zijn op eigenbelang. Hij blijft hen voortdurend aanspreken om hun gedrag te veranderen.

In tal van bijbelverhalen zien we dat armoede niet alleen door economische factoren komt. Ook sociale, religieuze en politieke situaties leiden tot armoede, waar iemand niet zomaar uit kan komen.

Een aantal teksten in het boek Spreuken staan zijn bijna een soort 'tegeltjeswijsheden', prikkelende uitspraken die mensen willen laten nadenken over de gevolgen van je gedrag:

- *Slaap niet al te graag, dan word je niet arm, sta vroeg op, dan heb je genoeg te eten.* (Spreuken 20:13)
- En in hoofdstuk 23 vers 21: *'Want wie slumpt en brast, wordt arm, wie altijd zijn roes ligt uit te slapen, gaat ten slotte in lompen gehuld.'* (Spreuken 23:21)

Deze teksten kunnen mensen die zich weinig zorgen maken prikkelen. Misschien nemen ze de dingen te veel voor lief en worden ze gemakzuchtig. Maar deze tekst mag zeker niet omgedraaid worden: iemand die arm is, zal dat wel aan zichzelf te danken hebben.

We denken vaak snel te weten hoe de armoede is ontstaan of wat een ander zou moeten doen om het 'op te lossen'. Toch is het niet zo eenvoudig, omdat armoede vaak in stand wordt gehouden door politieke en sociale systemen. En door een gebrek aan weerbaarheid en eigenwaarde, die door allerlei redenen ontstaan zijn. Ben je eenmaal in een situatie van armoede belandt, dan is het vaak ontzettend moeilijk om daar weer uit te komen, ook in onze tijd.

- **Ken jij armoede uit je eigen leven of uit je eigen familiegeschiedenis?**
- **Heb jij vooroordelen als het gaat over armoede? Zo ja, welke zijn dat? Probeer eerlijk het gesprek met elkaar aan te gaan en te verkennen wat je gedachten over armoede zijn en waardoor ze gevormd zijn.**
- **Is er armoede in onze eigen woonplaats?** *(deel ervaringen en kennis met elkaar)*
- **Op welke manier is onze kerk betrokken bij armoede?**

Kerken staan op tegen armoede

Jezus had juist oog voor de mensen die zich (om allerlei redenen) in de marge van de samenleving bevonden. Daarmee richt hij zich op rechtvaardigheid, wat ook in het Oude Testament zo sterk doorklinkt. Die rechtvaardigheid vinden we ook terug in het beeld van het Koninkrijk van God. Een bekende tekst staat in Matteüs 25. Dit hoofdstuk begint met een aantal gelijkenissen over het koninkrijk van de hemel, zoals Matteüs het noemt. Met die gelijkenissen wordt min of meer gezegd: let op, wees voorbereid op de komst van de Mensenzoon (Jezus), maar wees niet passief of angstig of afwachtend, want je bent geroepen om je talenten in te zetten en naar elkaar om te kijken.

Als gelovigen en kerkgemeenschappen zijn we geroepen om samen te bouwen aan dat koninkrijk van God. Matteüs beschrijft heel concreet welke dingen daarvoor belangrijk zijn. Onderstaande tekst is de leidraad geworden van het diaconale werk van kerken. Ze worden ook wel 'de werken van barmhartigheid' genoemd:

35 Want ik had honger en jullie gaven mij te eten, ik had dorst en jullie gaven mij te drinken. Ik was een vreemdeling, en jullie namen mij op, 36 ik was naakt, en jullie kleedden mij. Ik was ziek en jullie bezochten mij, ik zat gevangen en jullie kwamen naar mij toe.” 37 Dan zullen de rechtvaardigen hem antwoorden: “Heer, wanneer hebben wij u hongerig gezien en te eten gegeven, of dorstig en u te drinken gegeven? 38 Wanneer hebben wij u als vreemdeling gezien en opgenomen, u naakt gezien en gekleed? 39 Wanneer hebben wij gezien dat u ziek was of in de gevangenis zat en zijn we naar u toe gekomen?” 40 En de koning (de Mensenzoon) zal hun antwoorden: “Ik verzeker jullie: alles wat jullie gedaan hebben voor een van de onaanzienlijksten van mijn broeders of zusters, dat hebben jullie voor mij gedaan.”

- **Op welke manier komt armoede aan de orde in deze tekst?**
- **Gaat het hier om liefdadigheid of is het meer dan dat?**

Kerken wereldwijd staan op tegen armoede

Bekijk op de website van Kerk in Actie informatie over projecten bij het thema Armoede (www.kerkinactie.nl/kerkentegenarmoede). Kies bijvoorbeeld een project uit Nederland en een uit het buitenland.

- **Voor welke doelgroep(en) is het werk bestemd?**
- **Op welke manieren worden mensen geholpen?**
- **Wordt er ook meer gedaan dan praktische hulp bieden? Worden er ook achterliggende oorzaken van armoede aangepakt? Hoe zou dat hier kunnen?**

Andere verhalen over armoede om te lezen:

- Vijf broden en twee vissen (Mat. 14:13-25: als je deelt wat je hebt wordt het meer)
- Ananias en Safira (Hand. 5:1-11: over eerlijk omgaan met wat je hebt)
- De rijke man en de arme Lazarus (Luc. 16: 19-31: over ongelijkheid en hoe het mis kan gaan als je de ander niet als gelijkwaardig medemens ziet)